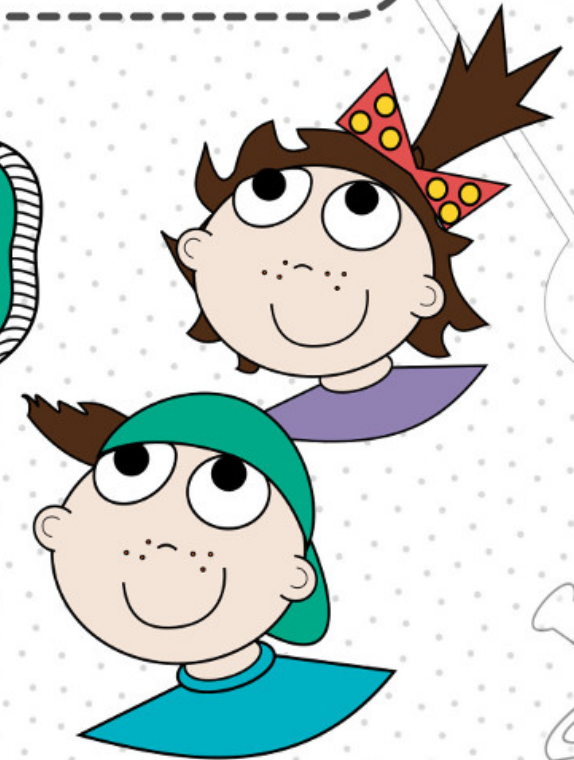

Muzealne Ekspozyty nie tylko dla Mamy i Taty!

Rodzinny przewodnik
po Muzeum Historii Katowic

Muzeum jest pełne
ciekawostek!
Dla odkrywców
muzealnych sekretów
KONKURS Z NAGRODAMI!
Szczegóły na ostatniej
stronie!

Witamy Was w Muzeum Historii Katowic i zapraszamy w podróż w czasie!

Być może historia kojarzy Wam się z królami, księżniczkami i rycerzami lub wielkimi bitwami? Oczywiście, macie rację! Jednak historia to także opowieści o życiu zwykłych ludzi, o tym, czym zajmowali się nasi dziadkowie i nasze babcie, pradiadkowie i prababcie. W Muzeum Historii Katowic zobaczycie ślady zarówno naszych najdawniejszych przodków, jak i bliższych współczesnym czasom mieszkańców miasta: bogatych i średniozamożnych, słynnych artystów i prostych robotników.

Oto zarys dzisiejszych granic miasta. Zaznaczyliśmy oddziały Muzeum. W jakiej kolejności je odwiedzić?

BUDYNEK GŁÓWNY. KAMIENICA MIESZCZAŃSKA
(ul. Ks. J. Szafranka 9) str. 2

DZIAŁ TEATRALNO-FILMOWY
(ul. Kopernika 11) str. 9

DZIAŁ GRAFIKI IM. PAWŁA STELLERA
(ul. Kościuszki 47) str. 11

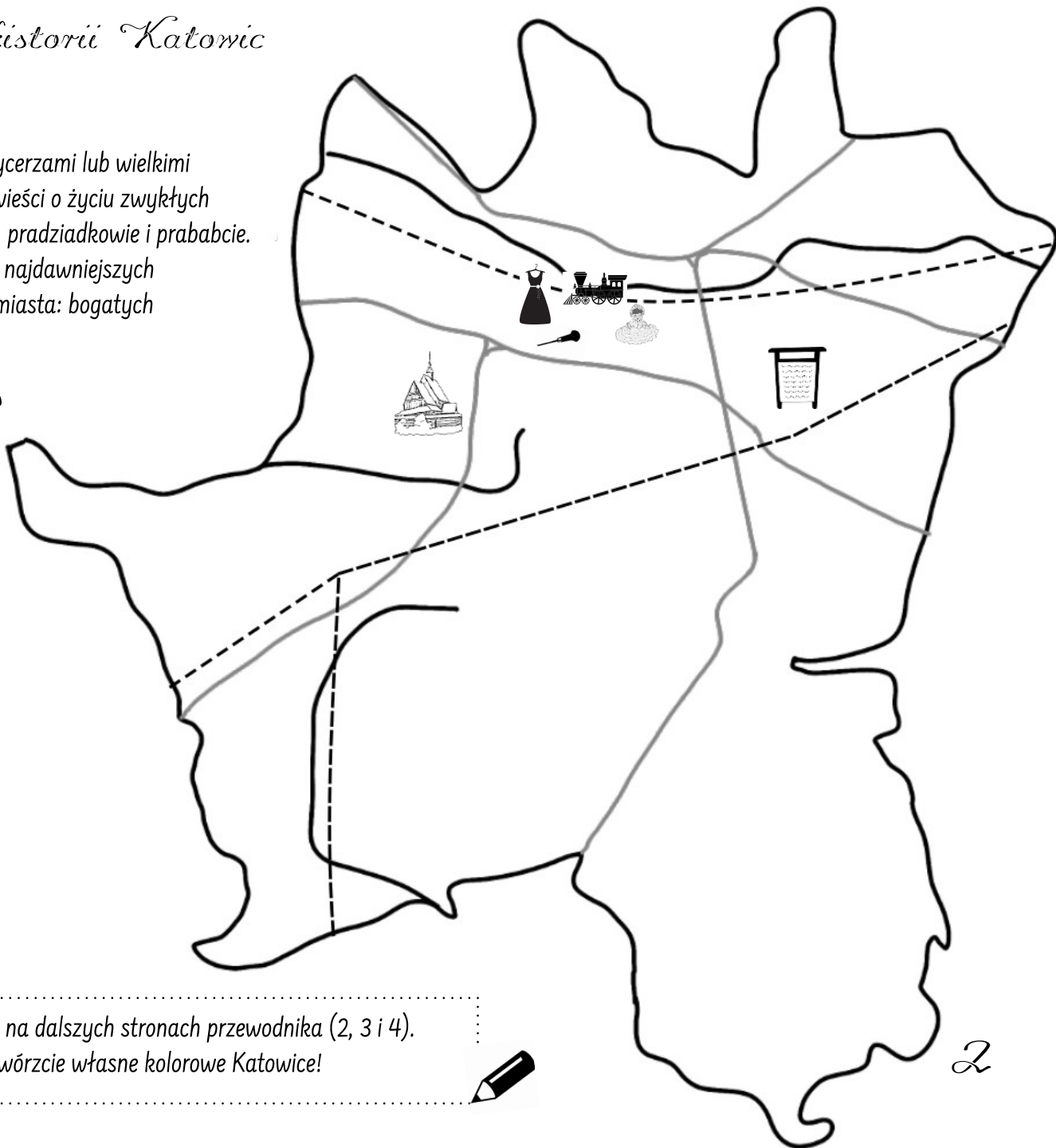

KOŚCIÓŁ pw. ŚW. MICHAŁA ARCHANIOŁA
(park Kościuszki) str. 13

DZIAŁ ETNOLOGII MIASTA
(ul. Rymarska 4) str. 14

Ten plan przyda Wam się również przy rozwiązywaniu zadań na dalszych stronach przewodnika (2, 3 i 4).
Może zaznaczycie na nim również swoje ulubione miejsca? Stwórzcie własne kolorowe Katowice!

Z dziejów Katowic

WIEŚ KATOWICE

Kilkaset lat temu na terenie dzisiejszego miasta istniało kilkanaście różnych wiosek – wśród nich wieś Katowice. Najważniejszą miejscowością były jednak Bogucice, w których znajdował się kościół.

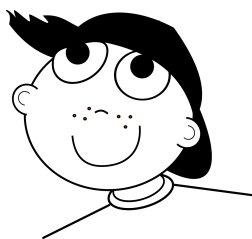
W każdej wsi najważniejszy urzędnik to SOŁTYS. Na wystawie znajdziecie przedmiot symbolizujący jego władzę. Czy jest to KORONA, KLUCZ czy LASKA? Zaznaczcie poprawną odpowiedź!

Każda z wiosek miała swoją pieczęć, a na niej znak często związany z głównym zajęciem miejscowej ludności. Czy potraficie zgadnąć, w której wiosce mogli mieszkać pszczelarze?

Korzystając z planów prezentowanych na wystawie, zaznaczcie na swojej mapie miasta (str. 1): wieś Katowice (rysunkiem młota lub literą K), Bogucice (znakiem krzyżem lub literą B) oraz wioskę, w której mieszkali pszczelarze (rysunkiem ula, pszczoły lub literą P).

CZAS KUŹNIC

Zauważyliście wielki model młota kuźniczego? Tylko koło młyńskie było w stanie go unieść!

Po najstarszej katowickiej kuźni, napędzanej przez wodne koła młyńskie, oprowadzi Was WALENTY ROŹDZIENSKI, autor poematu górniczo-hutniczego z dość skomplikowanym tytułem...

Odnajdziecie okładkę książki pana Walentego i zapiszcie tu jej tytuł oraz rok wydania:

W tej sali możecie zobaczyć, jak zmieniał się herb miasta. A czy pamiętacie, jakie ma kolory?

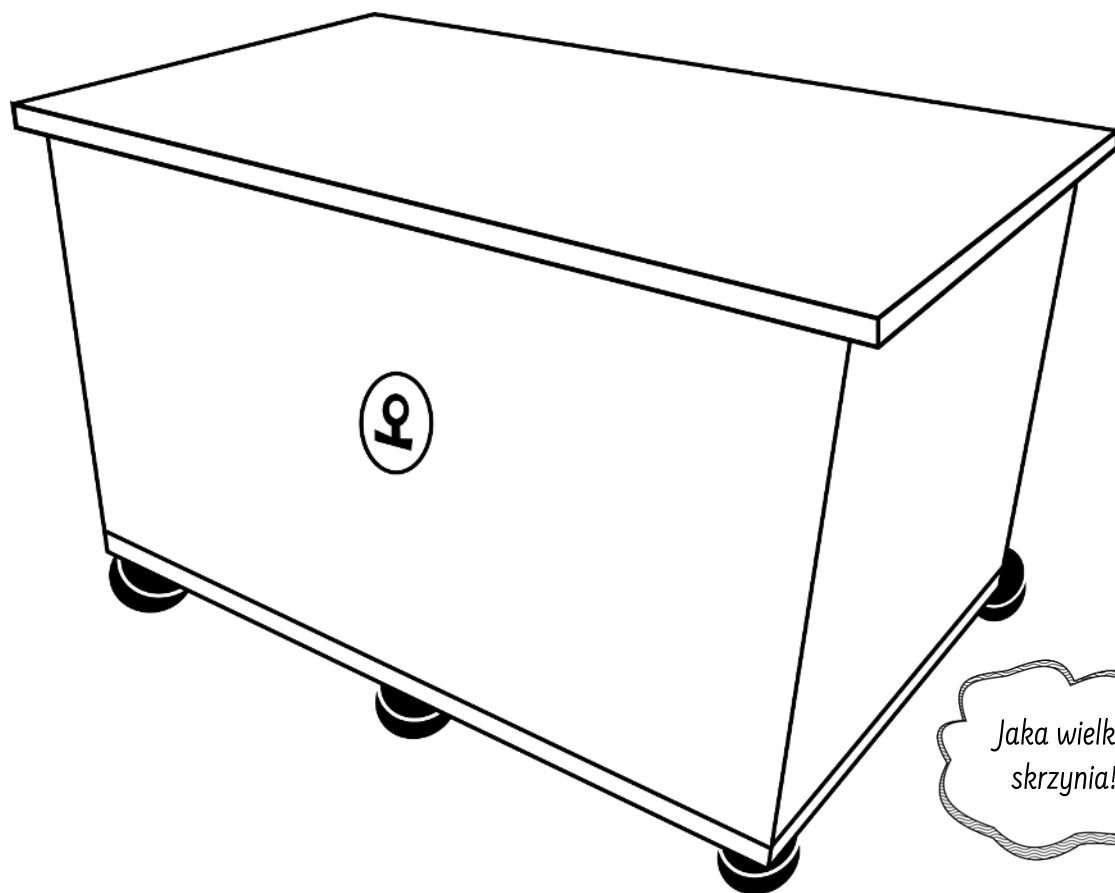
Korzystając z makiety, dowiedcie się, gdzie znajdowała się KUŹNICA BOGUCKA. Zaznaczcie ją na planie miasta (str. 1). W odpowiednim miejscu narysujcie koło młyńskie lub wpiszcie litery KB.

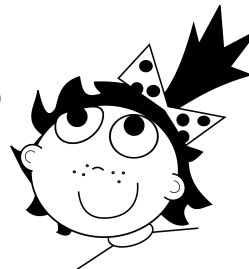
REWOLUCJA PRZEMYSŁOWA

Fabrykanci, czyli budowniczy i właściciele kopalń, hut i zakładów, nie tylko rozwijali przemysł, rozbudowywali miasto, dawali pracę robotnikom, ale także sami się bogacili. Skrzynia prezentowana na wystawie należała do pochodzącego z dalekiej Szkocji JOHNNA BAILDONA. Być może trzymał w niej część swojego majątku?

Poszukajcie na wystawie podobizny Johna Baidona oraz informacji, czym się zajmował. Ozdóbcie też jego skrzynię według własnego pomysłu: wolicie dorysować w niej skarby czy pokolorować w szkocką kratę?

Jaka wielka skrzynia!

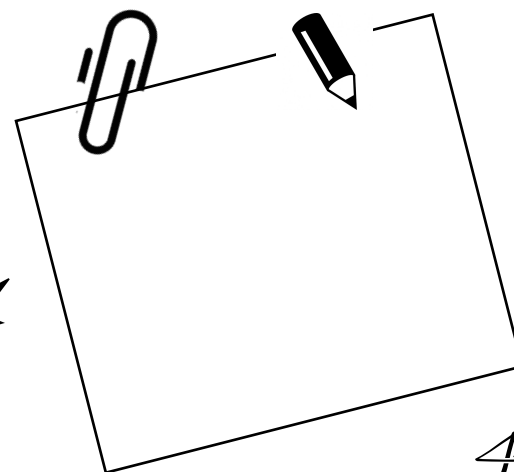
KATOWICE STAJĄ SIĘ MIASTEM

Pamiętacie, kto sprawował władzę we wsi? Co było symbolem tego urzędu? Na tej części wystawy odszukajcie fotografię portretu ostatniego polskiego sołtysa wsi Katowice. Zapiszcie jego imię i nazwisko.

Sprawdźcie, czy przedstawiono go z symbolem władzy sołtysa.

11 września 1865 roku to DZIEŃ NARODZIN MIASTA KATOWICE. Policzcie, ile lat ma miasto w czasie Waszej wizyty w Muzeum. A ile lat minęło od pierwszej wzmianki o miejscowości Katowice w 1598 roku? Jak długo Katowice były WSIĄ? Możecie wpisać tu swoje obliczenia.

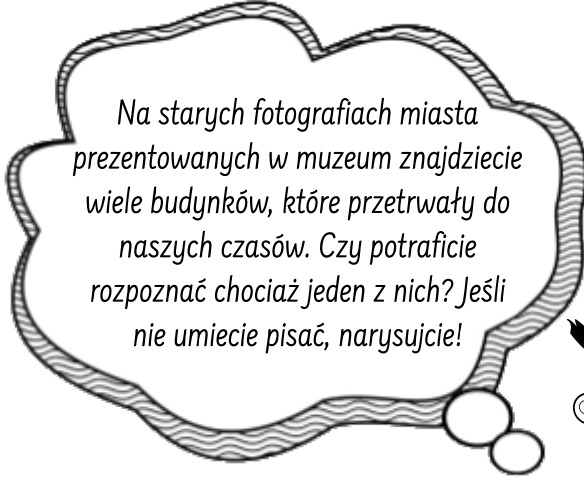

NOWA KARTA HISTORII MIASTA

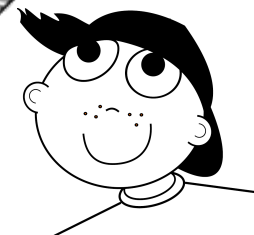
W 2018 roku rocznicy nadania Katowicom praw miejskich towarzyszy otwarcie nowej części wystawy poświęconej najnowszym dziejom miasta. To czasy, które zapewne pamiętają Wasze prababcie, babcie i dziadkowie, a niektóre eksponaty będą wyglądać znajomo nawet dla Waszych rodziców!

Zanotujcie najciekawsze wspomnienie Waszych krewnych związane z Katowicami. Być może są one związane z konkretnym miejscem w mieście? Czy potraficie zaznaczyć je na planie? (str. 1)

Na starych fotografiach miasta prezentowanych w muzeum znajdziecie wiele budynków, które przetrwały do naszych czasów. Czy potraficie rozpoznać chociaż jeden z nich? Jeśli nie umiecie pisać, narysujcie!

W Kamienicy Mieszczańskiej: codzienność i odświętność

Zapraszamy do zwiedzania mieszkania bogatej rodziny mieszczańskiej. W takich wnętrzach przed około 100 laty mogli mieszkać np. wysocy urzędnicy, lekarze, prawnicy lub dyrektorzy fabryk.

Gutek bardzo chętnie zamieszkałby razem z gospodarzami. Przeczytajcie, co Gutek zapamiętał z poszczególnych pomieszczeń, i uzupełnijcie dymki ich nazwami:

SALON, BUDUAR, JADALNIA, MĘSKI GABINET, POKÓJ DZIECIĘCY, SYPIALNIA, KORYTARZ.

W pustym dymku możecie wpisać własną obserwację lub narysować coś, co szczególnie zwróciło Waszą uwagę.

_____ to mały salonik, w którym jadano desery i pito kawę. Ściany ozdobiono obrazami przedstawiającymi m.in. kwiaty i owoce, to tzw. MARTWE NATURY. Szkoda, że nie ma na nich moich ulubionych stodczy...

O! Nowinki techniczne: telefon i maszyna do pisania! A po pracy: KARCIAK, czyli specjalny stolik do gry w karty (ciekawe, czy również w te z piłkarzami). A to wszystko w _____.

Widzieliście specjalną „szkolną ławkę” do nauki w _____?

Mam nadzieję, że 100 lat temu wymyślono już wakacje.

ŻARDINIERA to dziwny mebel, który miał udawać kawałek pałacowego ogrodu w _____. Ozdabiano go rzeźbami i kwiatami. Podobno był baaardzo drogi!

W _____ goście siedzący przy wielkim stole mogli posłuchać muzyki fortepianowej na żywo.

Właściwie „puf z naczyniem nocnym” powinien być schowany za PARAWANEM... Od razu zwróciłem na niego uwagę

w _____.

W _____ zobaczycie skrzynkowy dzwonek na służbę informujący, skąd „Państwo wzywają”.

Lilka, zwiedzając zamożne mieszkanie mieszczańskie, zauważyła, że gospodarzom towarzyszyło zwykle mnóstwo zwierząt, które „ukryły się” w różnych sprzętach codziennego użytku.

Rozglądnijcie się raz jeszcze uważnie w każdym pomieszczeniu! Wpiszcie (lub narysujcie) w lupie nazwy zwierząt, które udało się Wam odnaleźć.

W JADALNI jedno ze zwierząt ukryło się na rzeźbionej, baśniowej ławie. Ten piękny mebel ma swoją nazwę. Aby ją poznać, zaznaczcie na liście trzy baśnie, do których ilustracje zdobią oparcie ławy. Następnie ułóżcie je w kolejności, w której występują (od lewej do prawej) i odczytajcie znajdujące się przy tytułach litery.

Królowna Śnieżka i siedmiu krasnoludków – PAN

Calineczka – FON

Czerwony Kapturek – CASSA

Kopciuszek – CA

Jaś i Małgosia – RAJ

Wytropiłam kilkanaście zwierzaków: czaple, króliki, psy, bażanta, a nawet kobrę!

U sąsiadów, na pokojach i w kuchni

Czy zastanawialiście się kiedyś, dlaczego w muzeum warto zachować ciszę i skupienie? Bywa bowiem, że zgromadzone eksponaty zdradzają nam szeptem część swojej historii... Lilce i Gutkowi udało się usłyszeć szept niektórych przedmiotów ze średniozamożnego muzealnego mieszkania, w którym mogli mieszkać np. bogatsi rzemieślnicy, urzędnicy czy sklepikarze.

Przeczytajcie zapiski Lilki „Z opowieści przedmiotów”. Odnajdźcie w Muzeum opisane eksponaty i nanieście 3 konieczne poprawki do opisu Lilki.

A może sami usłyszycie jakąś ciekawą historię? Zanotujcie ją koniecznie na marginesie!

W salonie przywitał nas fotel pana domu. Niskim, zachrypniętym głosem narzekał, że z braku miejsca nie ma osobnego pokoju, a zaledwie ten kącik przy biurku pod oknem. Zazdrościł meblom w saloniku, dla nich znalazło się osobne pomieszczenie, do tego mieszkał z nimi nowoczesny radiodbiornik! Za to zabawki w sypialni wcale nie marudziły, nawet cieszyły się, że dzieci mogą się bawić blisko rodziców. Białe wiklinowe wózki dla lalek dodał, że dzieci lubią udawać dorosłych i ich zabawki często naśladują prawdziwe sprzęty: „Ja jestem taki sam jak mój sąsiad, wózek dla niemowląt”. Tylko lalka na łóżku rodziców cichutko szlochala: „Nikt się mną nigdy nie bawił! Służę do dekoracji paradnie (czyli elegancko) zastanego łóżka. Nawet jeśli ktoś w ciągu dnia chciał odpocząć, nie kładł się obok mnie, lecz na osobnej leżance, zwanej szeslongiem”. A potem poszliśmy do kuchni...

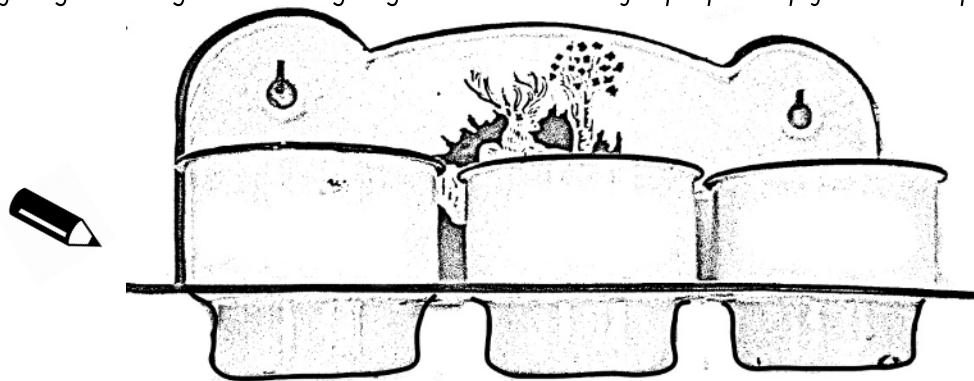
PLANNER RETRO

Czy robicie czasami listy zakupów... albo listy prezentów? Po prawej stronie, niedaleko pokrywek na garnki, odszukajcie interesujący przedmiot z klepsydrą, suwakami i obco brzmiącymi nazwami (to niemieckie określenia różnych produktów spożywczych). Z daleka trudno dostrzec, co znalazło się na liście sprawunków gospodarzy.

Czego mają wystarczająco, a czego brakuje? Uzupełnijcie swoją listę, wpiszcie nazwy produktów (niekoniecznie spożywczych!) i ustawcie suwaki. Gutek stwierdził, że ma wystarczająco dużo szamponu, a zdecydowanie za mało żelków!

MYDŁO WSZYSTKO UMYJE!

Kiedyś mydło miało inny skład, gorzej radziło sobie z brudem, do tego było towarem luksusowym, drogim, który trzeba było oszczędzać. Czym zatem myto ręce? Odpowiedź znajdziecie wśród przyborów toaletowych obok kuchennej umywalki. Wybierzcie z listy trzy właściwe substancje i podpiszcie pojemniki w odpowiedniej kolejności.

PIASEK – tarcie piaskiem ścierało zaschnięte zabrudzenia

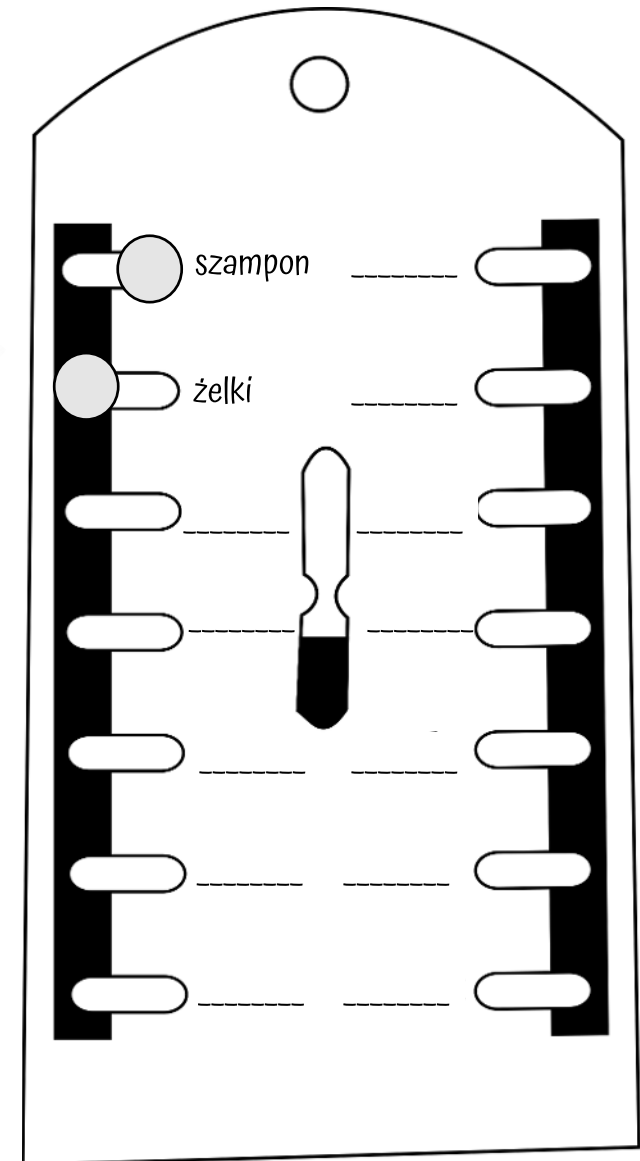
KREM RUMIANKOWY – nawilża dłonie, które lśnią i pachną czystością

CZEKOLADA – na zanurzonych w niej dłoniach nie było już widać żadnego brudu!

MYDŁO – cząsteczki mydła „przyklejają się” do brudu i pomagają go spłukać wodą

POPIÓŁ – przodek pasty do zębów, podobno dobrze wybiela

SODA – służy nie tylko do pieczenia, ale też do odkażania

Dział Teatralno-Filmowy

To niezwykła okazja, aby odwiedzić dom artystów: pani Barbary i pana Stanisława Ptaków! Gospodarzy spotkamy już na wewnętrznej klatce schodowej prowadzącej na górny poziom mieszkania. Nie, nie siedzą na schodach... za to spoglądają na nas z dziesiątków zdjęć prezentowanych na ścianach. Czy uda Wam się odnaleźć fotografię małej Basi, uczennicy, a może też młodej studentki malarstwa przy sztalugach? Nieopodal zobaczycie też zdjęcie ze ślubu Barbary i Stanisława.

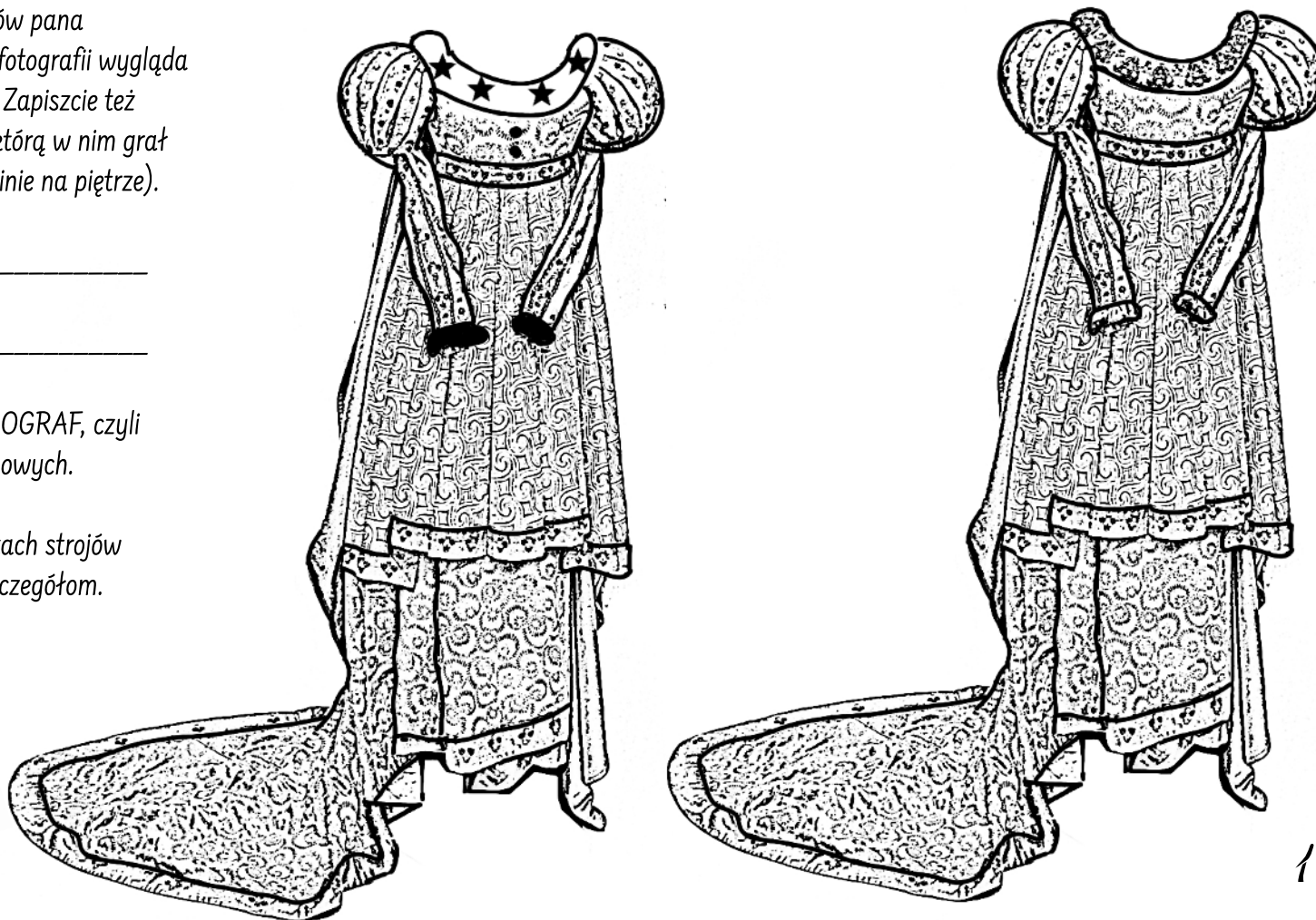
Trochę wyżej czeka na Was cała galeria portretów pana Stanisława. Zauważyliście, że prawie na każdej fotografii wygląda inaczej? Czy już wiecie, jaki zawód wykonywał? Zapiszcie też tytuł jego najświetniejszego spektaklu oraz rolę, którą w nim grał (podpowiedzą Wam kostiumy i zdjęcia przy pianinie na piętrze).

Pani Barbara zastąpiła jako wybitny KOSTIUMOGRAF, czyli projektant strojów dla aktorów teatralnych i filmowych.

W pracy kostiumografa, szczególnie przy projektach strojów historycznych, niezwykle ważna jest wierność szczegółom.

Znajdźcie 3 różnice między tymi sukniami.
Czy potraficie odnaleźć tę suknię w Muzeum?
Który rysunek jest bliższy oryginałowi?

Barbara Ptak pracowała przy wielu spektaklach teatralnych oraz słynnych filmach kinowych i telewizyjnych, które na pewno pamiętają Wasi rodzice i dziadkowie.

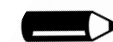
Zapisać na taśmie filmowej kilka tytułów, które poznacie w Muzeum. W domu obejrzyjcie ich fragmenty (koniecznie zwróćcie uwagę na kostiumy!). Zaznaczcie, które z nich spodobały się Wam najbardziej.

Koniecznie poszukajcie inspiracji wśród projektów pani Barbary!

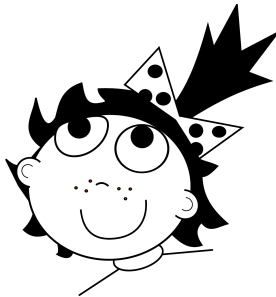
MIEJSCE
NA WASZ
PROJEKT

A teraz sami wcielcie się w rolę kostiumografa! Na pewno pomogą Wam w tym szablony, nożyczki, klej i kolorowe skrawki niezwykłych materiałów, które otrzymacie od pracowników Muzeum. Stworzycie kostium dla postaci historycznej, współczesnej czy fantastycznej?

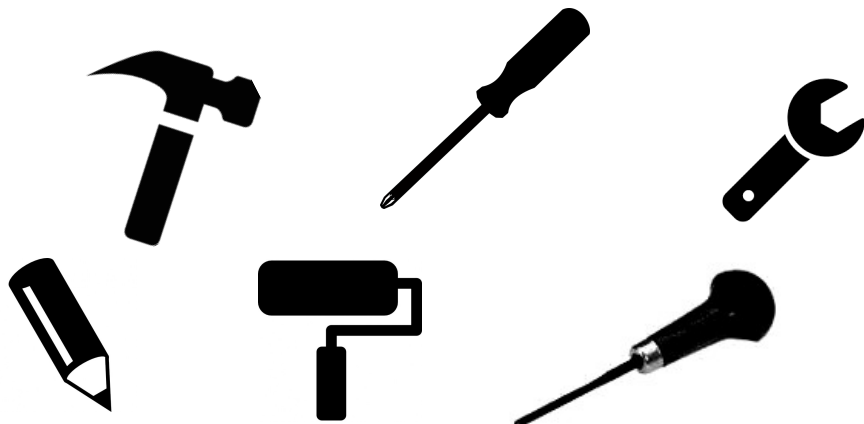
Dział Grafiki im. Pawła Stellera

Malarz maluje, rysownik rysuje, rzeźbiarz rzeźbi, a co robi grafik? Chyba wszystko naraz!

GRAFIKA ARTYSTYCZNA to dziedzina sztuki, w której obraz, jaki oglądamy, nie został narysowany, namalowany ani wyklejony, ale odbity. Praca artysty-grafika zaczyna się od narysowania projektu, który potem trzeba przenieść na formę. Tę formę, zwaną matrycą, należy odpowiednio wyrzeźbić, aby stała się „wielką pieczęcią”. To ją pokrywa się farbą drukarską i odbija na papierze, tkaninie czy innym materiale.

Zobaczcie narzędzia pracy gospodarza Muzeum, słynnego śląskiego grafika PAWŁA STELLERA. Zaznaczcie, co przydawało mu się w pracy.

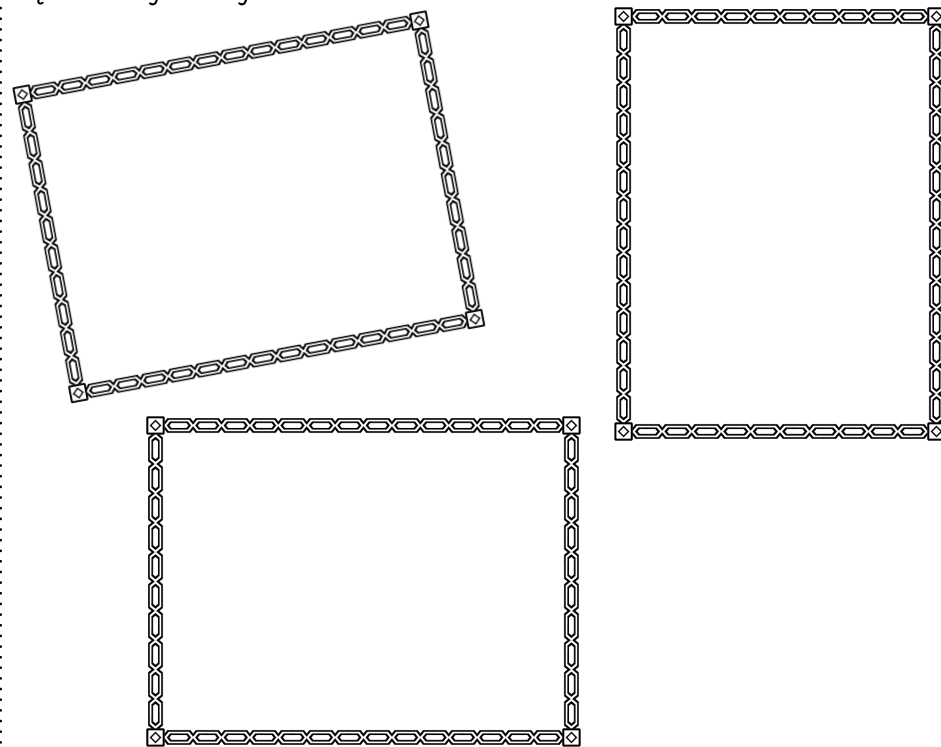
Pewnie się domyślicie, że narzędzia wykorzystywane przez grafika i etapy jego pracy mają swoje nazwy. Gutek już je zna, tylko wyleciały mu z głowy... Pomóżcie mu uzupełnić wypowiedź słowami:

DŁUTO, MATRYCA, DRZEWORYT, PRASA DRUKARSKA, RYCINA.

Kiedy pan Paweł przerysował już projekt na drewnianą płytę, sięgał po _____ i wycinał nim te fragmenty, które miały pozostać białe na odbitce. W ten sposób powstawała _____, czyli wielka pieczęć, którą potem pokrywał za pomocą wałka farbą drukarską. _____ służyła do tego, aby dokładnie docisnąć wyrzeźbioną płytę do kartki. Gotowa odbitka to inaczej _____, a ponieważ pan Paweł używał drewnianych płyt, można ją też nazwać _____.

Przjrzyjcie się prezentowanym w Muzeum pracom Pawła Stellera. Zobaczcie, co przedstawiają: są wśród nich zarówno PEJZAŻE (czyli krajobrazy), PORTRETY, jak i SCENY RODZAJOWE (przedstawiające ludzi podczas różnych zajęć).

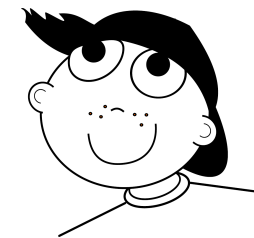
Wpiszcie do ramek wybrany pejzaż, portret i scenę rodzajową, które spodobały się Wam najbardziej.

Znanym cyklem prac Pawła Stellera jest tzw. TEKA ŚLĄSKA. Znalazły się w niej sceny ukazujące pracę robotników oraz widoki miasta. Które z wymienionych miejsc i budynków rozpoznacie na pracach prezentowanych w gabinecie artysty?

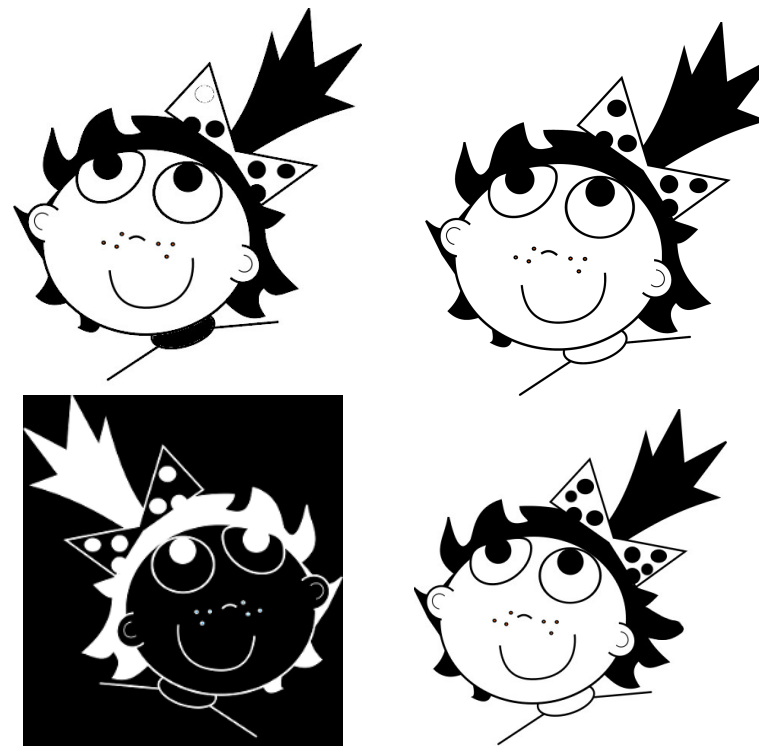
PLANETARIUM, PLAC ANDRZEJA, POMNIK POWSTAŃCÓW ŚLĄSKICH, PAŁAC MŁODZIEŻY, SPODEK, KOŚCIÓŁ MARIACKI, DWORZEC KOLEJOWY

Czy wiecie, że każda odbitka, mimo iż powstała z tej samej matrycy, jest trochę inna i unikatowa?

Farba może się różnie ułożyć, prasa może być dociśnięta z różną siłą. Poza tym matryca też się zużywa. To dlatego ryciny są numerowane i dla kolekcjonerów najcenniejsze są te najwcześniejsze.

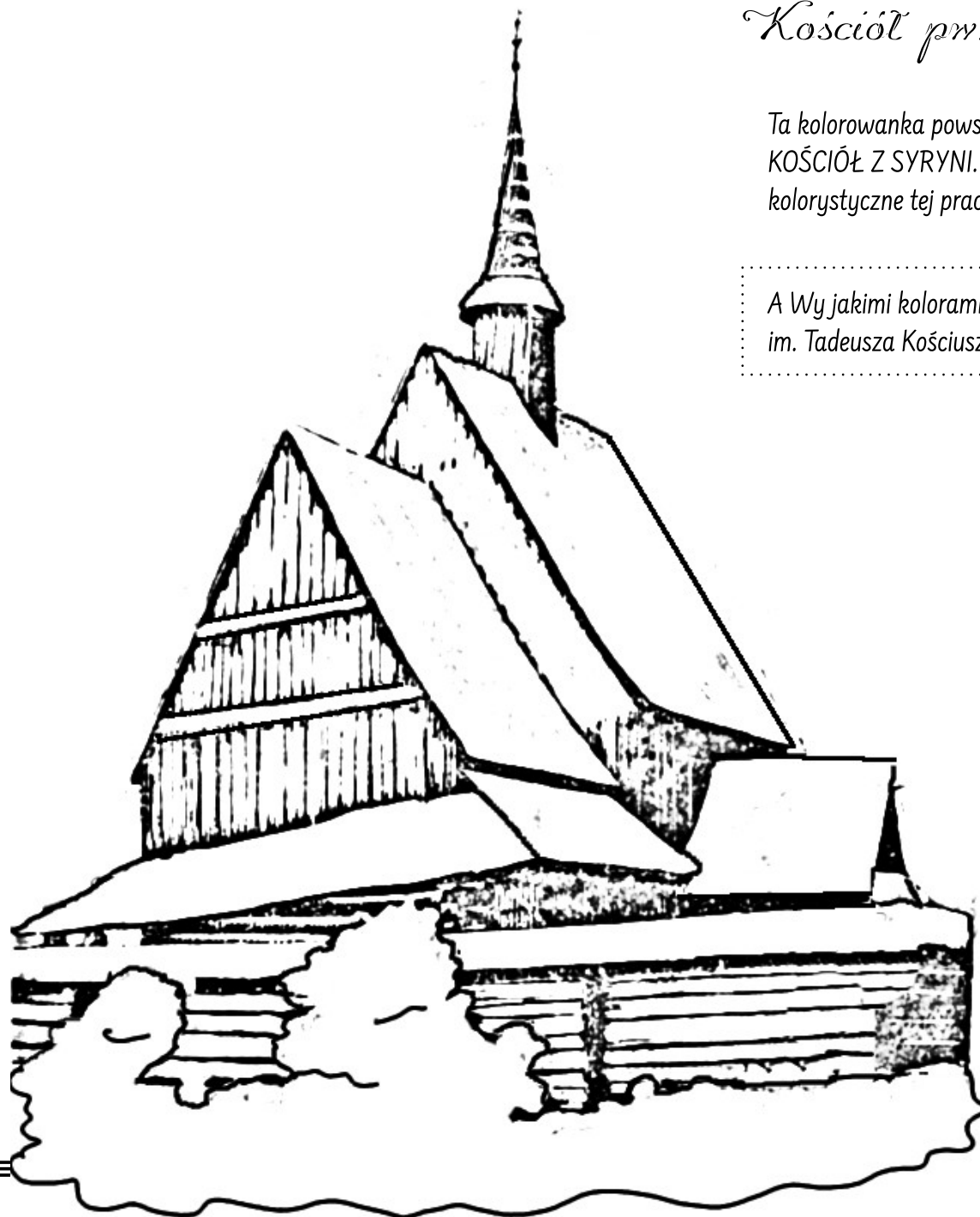
Oto matryca portretu Lilki. Sprawdźcie, która odbitka jest idealna, a w których pojawiły się niewielkie błędy.

Kościół pw. św. Michała Archanioła

Ta kolorowanka powstała na podstawie grafiki Pawła Stellera przedstawiającej KOŚCIÓŁ Z SYRYNI. W jego Muzeum (patrz str. 11-12) znajdziecie 3 wersje kolorystyczne tej pracy.

A Wy jakimi kolorami ją ożywiecie? Koniecznie wybierzcie się do parku im. Tadeusza Kościuszki, żeby zobaczyć ten zabytkowy, drewniany kościółek.

To najstarszy budynek znajdujący się w Katowicach. Ma ponad 500 lat! Został tu przeniesiony z Syryni 80 lat temu i przekazany pod opiekę Muzeum Historii Katowic.

Dział Etnologii Miasta

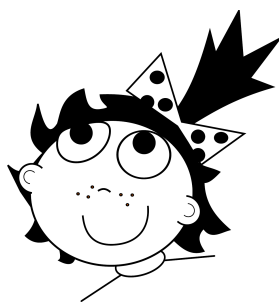
Zapraszamy do budynku starej pralni na Nikiszowcu na wystawę...

WODA I MYDŁO - NAJLEPSZE BIELIDŁO. W PRALNI I MAGLU NA NIKISZOWCU

Co robicie, kiedy zauważycie plamę na ubraniu? Pewnie ją pocieracie, a nuż sama zejdzie i mama nie zauważy? Nasi przodkowie już bardzo dawno temu wiedzieli, że tarcie tkaniny pomaga usunąć zabrudzenia. Do tego celu stworzono specjalną TARĘ - najpierw drewnianą, potem metalową czy ceramiczną. Brudną odzież zanurzano w wielkiej drewnianej balii z ciepłą wodą. Tarę opierano o jej brzeg i tatro, tarto i tarto.

Na muzealnej klatce schodowej i w korytarzu zauważycie pierwsze eksponaty związane z dawnymi sposobami na czyszczenie brudnych tkanin: tary, drewnianą balię, ręczne pralki i ręczne MAGLE do wygładzania czystej odzieży.

Ale właściwie po co ta PRALNIA, nie można było tego prania zrobić w domu?

Właśnie NIE! Paranie na tarach, gotowanie ciepłej wody do prania, suszenie nieodwirowanego prania powodowałyby, że w nikiszowieckich mieszkaniach byłoby bardzo wilgotno, a wilgoć niszczyłaby ściany budynków. Dlatego zakazano prania w domach i zbudowano specjalną PRALNIĘ: bezpłatną i bardzo nowoczesną jak na tamte czasy!

Dlaczego jeszcze panie przychodziły do pralni? Które z tych powodów byłyby dla Was najważniejsze, gdybyście to Wy mieszkali 100 lat temu na Nikiszowcu? Ponumerujcie poszczególne rowki tary lub pokolorujcie: najciemniejszy kolor to najważniejszy powód, najjaśniejszy - najmniej ważny. Uwaga! Gutek dopisał jeden zmyślony powód...

Żeby poplotkować z innymi, co ciekawego dzieje się na osiedlu.

Żeby dzieci mogły się bezpiecznie bawić w osobnym pomieszczeniu, kiedy mama jest zajęta praniem.

Żeby razem z dziećmi wziąć prysznic z ciepłą wodą we wspólnej łaźni, np. kiedy pranie się suszy.

Żeby skorzystać z ciepłej wody płynącej z kopalnianej ciepłowni.

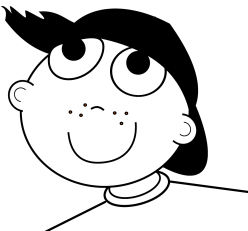
Żeby odwirować mokre pranie w elektrycznej wirówce.

Żeby pranie szybciej wyschło dzięki nawiewom ciepłego powietrza.

Żeby wszystko było równo wyprasowane w wielkim elektrycznym maglu.

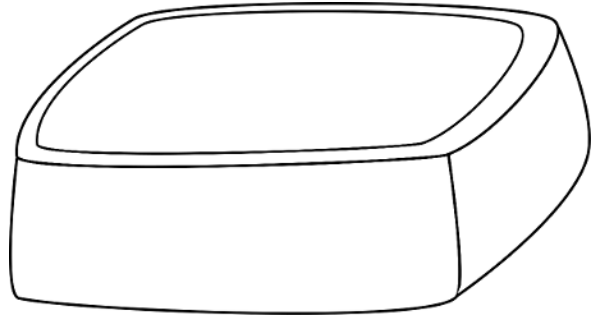
Żeby skorzystać z darmowego wi-fi i ściągnąć nowe aplikacje na smartfony.

A po co tu tyle mydeł?
Czy panie myły ręce
przed praniem?

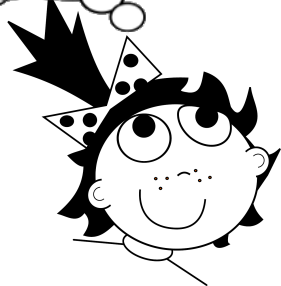

Oj, ręce po takim praniu to na pewno miały bardzo czyste! A mydło było potrzebne właśnie do prania, gdyż „inteligentnych” proszków do prania z supergranulkami czy kolorowymi kryształkami nikt jeszcze wtedy nie wymyślił.

Zerknijcie do gabloty z mydłami. Czy potraficie odczytać ich marki? Wpiszcie je na naszej kostce i z pomocą dorosłych podkreślcie tę, która brzmiała tak samo jak tymczasowa nazwa miasta Katowice z lat 50. XX wieku.

A skąd w pralni taki wielki wałek? Czy panie tu nie tylko prały, ale także piekły?

Reklama nazwy jednej z marek środków piorących znajduje się na drewnianej kopystce przy kotle do gotowania prania. Możecie ją tu zapisać: _____
Wbrew temu hasłu praca w pralni była bardziej skomplikowana...

Ułóżcie wałki według kolejności opisanych na nich etapów prania. W ostatni wałek wpiszcie wielkie litery umieszczone na wałkach. Oto śląska nazwa pralni:

W namaczanie prania w gorącej wodzie z mydłem w kotle

A pocieranie o tary

H krochmalenie, czyli namaczanie prania w wodzie z mąką ziemniaczaną

U zawijanie suchego prania na wałki

Z odwirowywanie w elektrycznej wirówce

A suszenie na fachach z nawiewami ciepłego powietrza

S płukanie w chłodnej wodzie

S umieszczanie wałków w elektrycznym maglu

.....

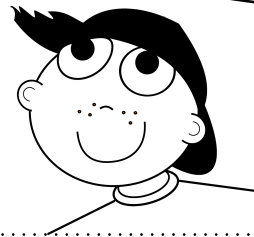
Wokół Grupy Janowskiej

Kiedy mieszkanki Nikiszowca prały w pralni (albo gotowały, piekły, sprzątały, zajmowały się dziećmi), ich mężowie pracowali w kopalni.

Po ciężkiej pracy dla wszystkich przychodził czas na odpoczynek. Niektórzy górnicy spotykali się w Zakładowym Domu Kultury i malowali, ponieważ sprawiało im to wiele przyjemności.

Mimo że byli AMATORAMI, czyli niewykształconymi i niezawodowymi artystami, ich prace miały (i mają!) wielu miłośników i trafiają na wiele wystaw.

Zauważyłem, że mimo iż w pralni pracowały panie, mężczyźni chyba czasem je odwiedzali!

Rzeczywiście, Gutek ma rację: na dwóch obrazach widać piorące kobiety. Jedna z nich pierze w domu, druga właśnie w nikiszowieckiej pralni!

P. Wróbel, „Pranie”

Odszukajcie te dwa obrazy Pawła Wróbla i porównajcie je. Na którym z nich znajdziecie TARE, DREWNIANĄ BALIĘ I ELEKTRYCZNY KOCIOŁ?

P. Wróbel, „W pralni”

Co bohaterowie obrazów Grupy Janowskiej robią w wolnym czasie? Jak świętują? Odszukajcie opisane sceny na obrazach i podpiszcie ramki tytułem oraz imieniem i nazwiskiem malarza. Czy wiecie, że rozrywki umieszczone w podwójnych ramkach są uważane za typowo śląskie?

oglądają popisy cyrkowców
.....
.....

tańczą i uczują przy stołach pełnych przysmaków
.....
.....

hodują pszczoły
.....
.....

bawią się w wesołym miasteczku
.....
.....

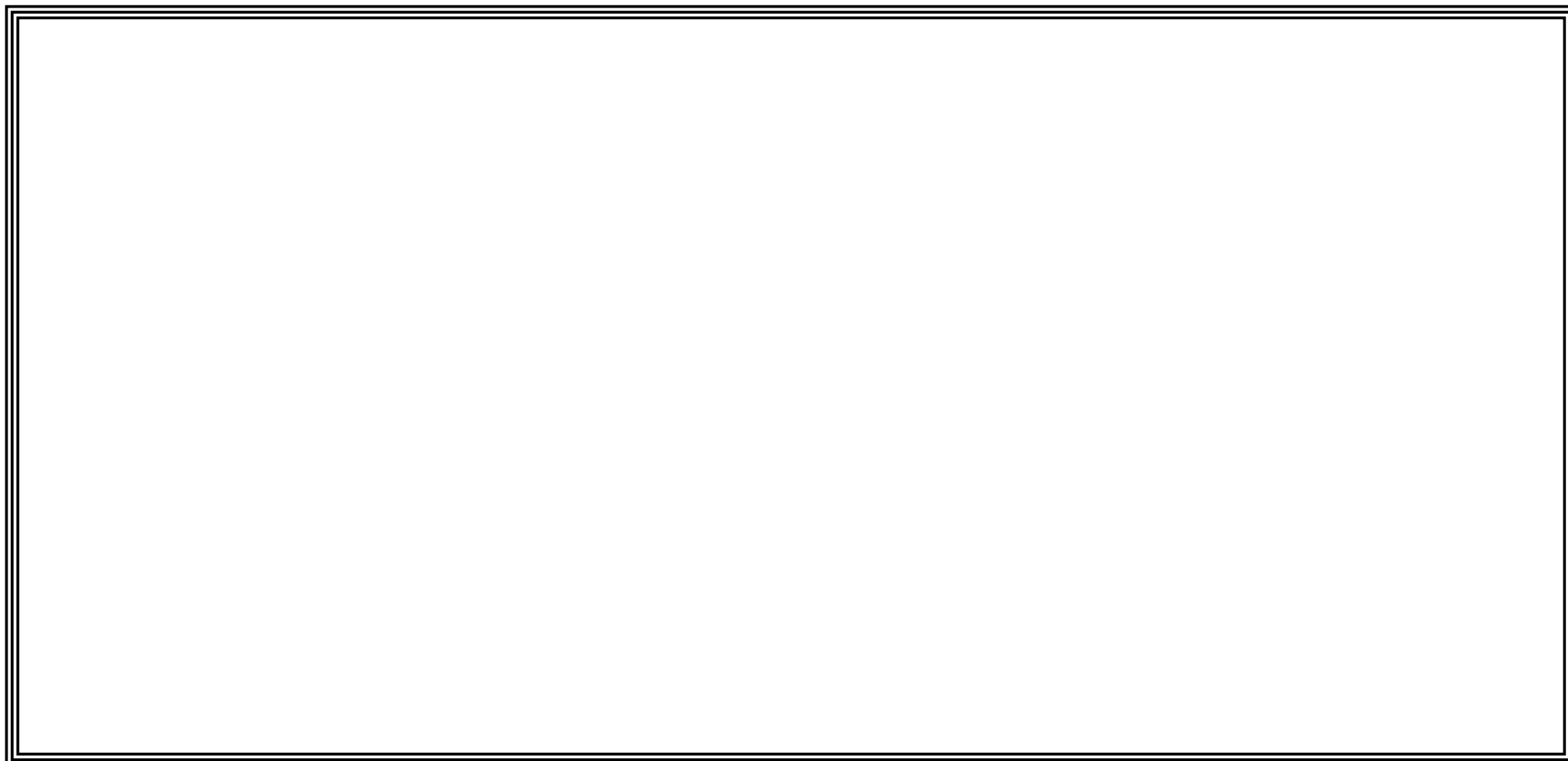
grają w skata (gra karciana)
.....
.....

grają w orkiestrze górniczej
.....
.....

hodują gołębie
.....
.....

Czym Wy najczęściej zajmujecie się w wolnym czasie? Co sprawia Wam najwięcej radości i przyjemności? A być może po męczącym dniu lubicie całkiem odpłynąć w świat wyobraźni? (Jeden z twórców Grupy Janowskiej też wolał malować smoki i baśniowe stwory. Zauważyliście który?) _____

Sami zdecydujcie, czy pokażecie nam swój świat realny, czy wyobrażony. Ta pusta rama obrazu jest cała dla Was! Ciekawe, co w niej narysujecie.

U nos w doma na Nikiszu

Jak wyglądało mieszkanie dawnych mieszkańców Nikiszowca? Zapraszamy w gości!

Wchodzimy prosto do KUCHNI. To tu przede wszystkim toczyło się życie rodzinne. W kuchni nie tylko przygotowywano i jedzono posiłki.

Rozejrzyjcie się po pomieszczeniu, eksponaty podpowiedzą Wam, co jeszcze można było robić w kuchni. Gutek ma kilka pomysłów... Porównajcie je ze swoimi obserwacjami i poprawcie błędy.

W kuchni wykonywano różne codzienne obowiązki. To tu gospodarze szyli odzież, prali i prasowali.

Dzieci towarzyszyły rodzicom: w kuchni miały kącik z zabawkami, półkę z książkami, a nawet miejsce do spania. W kuchni znajdowała się też umywalnia, miejsce codziennej toalety. To tu cała rodzina słuchała radia, oglądała telewizję i grała w gry komputerowe.

Te zabawki były często modelami prawdziwych mieszkań. Porównajcie wnętrze prawdziwej kuchni i tej z domku dla lalek. Czy potraficie znaleźć w nich podobne sprzęty? Jakie?

Zwróciliście uwagę na domek dla lalek?

Osiedle Nikiszowiec to miejsce przenikania się kultur i języków: niemieckiego, polskiego i gwary śląskiej. Możecie zauważyć to także w niksizowieckiej kuchni. Przeczytajcie napisy na kuchennych sprzętach, pojemnikach, puszkach na przyprawy. Które z nich są opisane po polsku, a które po niemiecku?

Kolejne dwa pomieszczenia w nikiszowieckim mieszkaniu były ułożone w systemie AMFILADOWYM, to znaczy, że nie było korytarza czy przedpokoju: z kuchni wchodziło się do PIERWSZEJ IZBY, a z niej do DRUGIEJ IZBY.

PIERWSZA IZBA była pokojem reprezentacyjnym do przyjmowania ważnych gości. Z sąsiadami czy kolegami spotykano się zazwyczaj w kuchni. Wiele zgromadzonych tu przedmiotów jest związanych z kultem religijnym.

Czy potraficie wskazać obrazy dwóch świętych: św. Barbary, patronki górników, oraz św. Anny - matki Maryji, patronki nikiszowieckiego kościoła?

Postacie świętych rozpoznajemy często dzięki umieszczonym na ich podobiznach ATRYBUTOM, czyli charakterystycznym dla nich przedmiotom. Np. atrybutem św. Piotra są klucze, św. Pawła - miecz, św. Katarzyny - koło, św. Doroty - kwiaty.

A po czym rozpoznamy św. Barbarę? Które z atrybutów znajdziecie na obrazie w nikiszowieckim mieszkaniu?

WIEŻA – ponieważ była w niej więziona przez ojca

MIECZ – ponieważ od niego zginęła

KIELICH Z HOSTIĄ – ponieważ anioł przyniósł jej hostię tuż przed śmiercią

GAŁĄZKA PALMOWA – ponieważ jest symbolem męczeńskiej śmierci

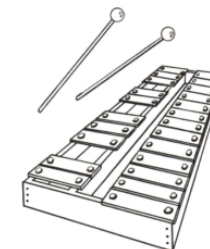
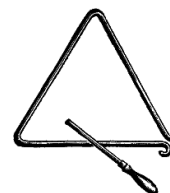
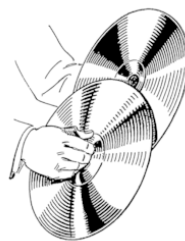
DRUGA IZBA to pokój prywatny, sypialnia gospodarzy.

Eksponaty podpowiedzą Wam, z której strony łóżka spał gospodarz, a z której gospodyni.

DAMSKA STRONA: _____

MĘSKA STRONA: _____

Śląskie rodziny bardzo lubiły muzykować. Wiele osób grało na różnych instrumentach, należało do górniczych orkiestr, śpiewało w chórach. W drugiej izbie ukryły się aż trzy instrumenty, jakie?

Po zwiedzeniu niksizowieckiego Muzeum zapraszamy Was na spacer po osiedlu!

Lilka i Gutek mają do Was kilka pytań. Czy znajdziecie na nie odpowiedź?

Z czego zbudowane są domy? Z cegły, drewna czy betonowych płyt?

Jakim kolorem pomalowano wnętrza okien? Białym, żółtym czy czerwonym?

Ile róż zdobi budynek byłego szynku na głównym placu osiedla? _____

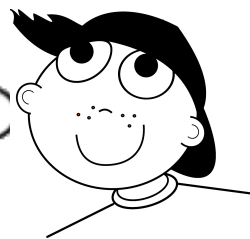
Pod jakim adresem mieścił się Zakładowy Dom Kultury, w którym spotykali się artyści Grupy Janowskiej?

Zajrzyjcie na niksizowieckie podwórko: czy Waszym zdaniem było tam dość miejsca do zabawy dla dzieci oraz hodowania zwierząt (kur, królików i gołębi)?

Czy wiecie, że mozaika z różami naśladuje wzór ze wstążek, które znajdziemy na górnośląskim stroju ludowym? Dzięki tej dekoracji mieszkańcy osiedla mieli poczuć się tu jak w domu. Jakim kolorem Wy pokolorujecie różę, aby przewodnik stał się jeszcze bardziej Wasz?

Ile wież ma niksizowiecki kościół św. Anny: jedną, dwie czy trzy? _____

W ołtarzu niksizowieckiego kościoła św. Anna i jej córka, Maryja, czytają książkę, modlą się czy szyją?

Dziękujemy za wspólne odkrywanie muzealnych skarbów!

Konkurs z nagrodami

Prześlijcie nam min. 5 rozwiązanych zagadek, a weźmiecie udział w losowaniu nagród ufundowanych przez Sponsorów i Fundację „Trasa dla Bobasa”. Na zgłoszenia czekamy do **31 października 2018 r.**
Regulamin konkursu i formularz zgłoszeniowy: www.trasadlabobasa.pl

Muzea biorące udział w wydarzeniu: Muzeum Archeologiczne w Krakowie, Muzeum Kopca Kościuszki w Krakowie, Muzeum Geologiczne PAN w Krakowie, Zamek w Oświęcimiu, Muzeum Zagłębia w Będzinie, Muzeum Narodowe Ziemi Przemyskiej, Muzeum Okręgowe w Rzeszowie, Muzeum Historii Katowic, Muzeum Farmacji w Łodzi.
Przewodniki dostępne są także w wersji elektronicznej na www.trasadlabobasa.pl

Dofinansowano ze środków
Narodowego Centrum Kultury
w ramach programu
„Kultura – Interwencje 2018”

Przewodnik opracowała Fundacja „Trasa dla Bobasa” przy współpracy z Muzeum Historii Katowic.

Tekst: Marta Mleczek
Konsultacja merytoryczna: Weronika Cygan, Bożena Donnerstag, Michał Dzióbek,
M. Katarzyna Gliwa, Agata Muszyńska, Sławomir Stanowski, Łukasz Szostkiewicz
Redakcja: Sylwia Chojecka
Opracowanie graficzne i skład do druku: Adelina Pocięcha
ISBN 978-83-65898-34-0
ISBN kolekcji 978-83-65898-00-5
Publikacja bezpłatna. Nieprzeznaczona do sprzedaży.

Dowiedz się więcej
lub prześlij zgłoszenie
do konkursu:

Nagrody:

Pracownia
i Muzeum
Witrażu
od 1902 roku

LIPOWA 3
CENTRUM SZKŁA I CERAMIKI

Kapitan
Nauka
www.KapitanNauka.pl

PSAR

JUMPCITY

Gamescape

Dziękujemy!

Patroni
medialni:

Polskie Radio
RZESZÓW

nowiny24 nowiny